

Fișa nr. 5

DECĂDEREA

Sediul principal al materiei: art. 2545-2550 C.civ.

I. NOȚIUNE. CLASIFICAREA TERMENELOR DE DECĂDERE

1. Noțiunea de decădere

Noțiune	– sancțiunea de drept civil care constă în stingerea dreptului subiectiv civil, neexercitat în termenul prevăzut de lege sau stabilit de părți.
Precizare	– termenele de decădere au în vedere fie <i>exercitarea unui drept</i> , fie <i>săvârșirea unor acte unilaterale</i> (art. 2545 C.civ.).

2. Clasificarea termenelor de decădere

1. După izvor	1. legale – sunt stabilite de lege (<i>de exemplu</i> , art. 1103 C.civ. privind termenul de opțiune succesorală). 2. convenționale – sunt stabilite prin voința părților; – clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului sau săvârșirea actului de către partea interesată este lovită de <i>nulitate absolută</i> (art. 2546 C.civ.); – părțile nu pot să transforme un termen de prescripție extinctivă în termen de decădere.
2. După interesul ocrotit	1. de ordine publică – părțile nu pot renunța, nici anticipat, nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică și nici nu le pot modifica, micșorându-le sau mărindu-le [art. 2549 alin. (2) C.civ.]. 2. de ordine privată – cel în favoarea căruia a fost stipulat (prin contract) ori instituit (printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat) poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, se aplică regulile de la întreruperea prescripției extinctive prin recunoașterea dreptului [art. 2549 alin. (1) C.civ.]; – pot fi modificate prin voința părților [art. 2549 alin. (2) C.civ. <i>per a contrario</i>]. Precizare: <i>termenele legale</i> pot fi de ordine publică sau de ordine privată, în timp ce <i>termenele convenționale</i> sunt întotdeauna de ordine privată.

II. DOMENIUL DE APLICARE AL DECĂDERII

Sediul materiei	<p>– dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere, <i>sunt aplicabile regulile de la prescripție</i> (art. 2547 C.civ.).</p>
Cazuri de decădere expresă	<p>– constituie <i>situațiile în care prin lege sau prin actul juridic al părților se instituie un termen și, totodată, se prevede în mod expres că depășirea termenului atrage decăderea.</i></p> <p>Exemple de termene legale de decădere:</p> <ul style="list-style-type: none"> – termenul de decădere de 3 ani aplicabil acțiunii în revendicarea bunului mobil pierdut sau furat de la posesorul de bună-credință, care începe să curgă de la data la care proprietarul a pierdut stăpânirea materială a bunului [art. 937 alin. (2) C.civ.]; – termenul de decădere de 6 luni aplicabil dreptului proprietarului de a pretinde restituirea bunului găsit sau prețul obținut din valorificarea acestuia, care începe să curgă de la data predării bunului către organele de poliție din localitatea în care a fost găsit [art. 945 alin. (1) și art. 942 alin. (2) teza a II-a C.civ.]; – termenul de decădere de un an, aplicabil acțiunii prin care succesibilul solicită declararea nedemnității, care începe să curgă de la data deschiderii succesiunii sau, în ipoteza pronunțării hotărârii judecătorești de condamnare pentru faptele prevăzute la art. 959 alin. (1) lit. a) C.civ. ulterior deschiderii succesiunii, de la data rămânerii definitive a hotărârii [art. 959 alin. (2) și (3) C.civ.]; – termenul de decădere de 6 luni aplicabil dreptului de a cere anularea contractului, care începe să curgă de la data notificării prin care partea interesată îi solicită celui îndreptățit să invoce nulitatea relativă fie să confirme actul anulabil, fie să exercite acțiunea în anulare [art. 1263 alin. (6) C.civ.]; – termenul „rezonabil”, care începe să curgă de la data descoperirii viciilor ascunse, înăuntrul căruia cumpărătorul trebuie să le aducă la cunoștința vânzătorului, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a solicita rezoluțiunea contractului de vânzare; în ipoteza în care viciul apare în mod gradual, termenul începe să curgă din ziua în care cumpărătorul își dă seama de gravitatea și întinderea viciului; în cazul în care cumpărătorul este profesionist, iar bunul vândut este mobil corporal, termenul de decădere este de două zile lucrătoare [art. 1709 alin. (1)-(3) C.civ.]; – termenul de garanție înăuntrul căruia cumpărătorul trebuie să comunice defecțiunea, sub sancțiunea decăderii din dreptul de garanție pentru buna funcționare a bunului vândut; dacă această comunicare nu a putut fi făcută în termenul de garanție, din motive obiective, cumpărătorul are obligația să comunice defecțiunea într-un termen rezonabil de la data expirării termenului de garanție [art. 1718 alin. (1) C.civ.]; – termenul de decădere de un an, care începe să curgă de la data încheierii contractului de vânzare, aplicabil acțiunii vânzătorului pentru suplimentul de preț și acțiunii cumpărătorului pentru reducerea prețului sau pentru rezoluțiunea contractului; în ipoteza în care părțile au fixat o dată pentru măsurarea imobilului, termenul de decădere de un an curge de la acea dată (art. 1744 C.civ.); – termenul de o lună, care începe să curgă de la data notificării cumpărătorului de către vânzătorul care intenționează să exercite opțiunea de răscumpărare, înăuntrul

	căruia vânzătorul trebuie să consemneze prețul primit și cheltuielile efectuate de cumpărător pentru încheierea contractului de vânzare și realizarea formalităților de publicitate, la dispoziția cumpărătorului sau, după caz, a terțului subdobânditor, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a exercita opțiunea de răscumpărare [art. 1760 alin. (3) C.civ.].
Cazuri de decădere implicită	<p>– constituie <i>situațiile în care prin lege sau prin actul juridic al părților se instituie un termen, fără a se preciza dacă depășirea acestuia atrage decăderea</i>, dar din care rezultă neîndoielnic că împlinirea termenului atrage pierderea dreptului subiectiv, caz în care va fi vorba de o <i>decădere tacită (implicită)</i>.</p> <p>Trebuie calificate ca termene de decădere:</p> <p>– termenul de 10 zile aplicabil dreptului de preempțiune în cazul vânzării de bunuri mobile sau de 30 de zile în cazul vânzării de bunuri imobile, termen care începe să curgă de la data comunicării către preemtor a notificării cuprinsului contractului încheiat cu terțul [art. 1732 alin. (4) C.civ.];</p> <p>– termenul de două zile de la data la care roiul de albine a trecut pe terenul altuia, în care proprietarul roiului trebuie să îl urmărească, respectiv termenul de două zile de la data la care proprietarul roiului a încetat urmărirea [art. 576 alin. (3) C.civ.].</p>

III. REGIMUL JURIDIC AL TERMENELOR DE DECĂDERE

Regula	– termenele de decădere <i>nu sunt supuse suspendării și întreruperii</i> , dacă prin lege nu se dispune altfel [art. 2548 alin. (1) C.civ.].
Excepții [prevăzute de art. 2548 alin. (2) și (3) C.civ.]	<p>– <i>forța majoră</i> existentă la data la care ar fi trebuit să înceapă curgerea termenului de decădere <i>amână începutul termenului</i> până la data încetării forței majore;</p> <p>– <i>forța majoră</i> care apare în timpul curgerii termenului de decădere are ca efect <i>suspendarea</i> acestuia. Dacă însă, după reluarea cursului termenului, ar rămâne mai puțin de 5 zile din termenul de decădere, atunci acesta se împlinește după 5 zile de la data când suspendarea a încetat;</p> <p>– dacă realizarea dreptului subiectiv presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul de decădere este <i>întrerupt pe data introducerii cererii de chemare în judecată sau de arbitrare ori de punere în întârziere</i>, după caz, dispozițiile privitoare la întreruperea prescripției fiind aplicabile în mod corespunzător.</p> <p>Precizări:</p> <p>– aceste excepții au vocația să se aplice <i>oricărui termen de decădere</i>;</p> <p>– pentru anumite termene de decădere pot exista și alte excepții.</p> <p><i>Spre exemplu</i>, termenului de exercitare a dreptului de opțiune succesorală i se aplică dispozițiile legale referitoare la suspendarea prescripției extinctive (art. 2532 și urm. C.civ.) și la repunerea în termenul de prescripție extintivă (art. 2522 C.civ.) [art. 1103 alin. (3) C.civ.]; art. 1718 alin. (1) C.civ. se referă la depășirea termenului de garanție de către cumpărător <i>din motive obiective</i>.</p>

IV. EFECTELE DECĂDERII

Efectele decăderii	<p>– neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit atrage <i>pierderea</i> lui, iar în cazul actelor unilaterale, <i>împiedicarea</i>, în condițiile legii, a <i>săvârșirii</i> lor [art. 2545 alin. (2) C.civ.];</p> <p>– <i>partea interesată</i> poate opune decăderea numai la judecata în primă instanță, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate [art. 2550 alin. (1) C.civ.];</p> <p>– dacă termenul de decădere a fost stabilit de către părți sau instituit printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat, cel în favoarea căruia a fost stipulat ori instituit poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii, iar dacă renunțarea la un asemenea termen intervine înainte de împlinirea acestuia, de la data renunțării începe să curgă <i>un nou termen de decădere</i> [art. 2549 alin. (1) C.civ.];</p> <p>– organul de jurisdicție este obligat să <i>invoce</i> și să <i>aplice din oficiu</i> termenul de decădere, indiferent dacă cel interesat îl pune sau nu în discuție, <i>cu excepția cazului când decăderea privește un drept de care părțile pot dispune</i> [art. 2550 alin. (2) C.civ.], deci dacă termenul de decădere este un termen legal de ordine publică, instanța trebuie să invoce din oficiu decăderea;</p> <p>– părțile nu pot să renunțe, nici anticipat și nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică și nici nu le pot modifica, micșorându-le sau mărindu-le, după caz [art. 2549 alin. (2) C.civ.].</p>
---------------------------	---

V. COMPARAȚIE ÎNTRE PRESCRIȚIA EXTINGTIVĂ ȘI DECĂDERE

	Deosebiri	
	Prescripția extintivă	Decăderea
Efecte	– conduce la <i>stingerea dreptului material la acțiune</i> [art. 2500 alin. (1) C.civ.].	– constă în <i>stingerea dreptului subiectiv civil</i> sau în <i>împiedicarea săvârșirii actelor unilaterale</i> [art. 2545 alin. (2) C.civ.].
Premisă	– presupune exercitarea unei acțiuni în justiție prin care se solicită protecția judiciară a dreptului subiectiv [cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege, spre exemplu, de art. 1552 alin. (2) C.civ.].	– poate interveni chiar dacă nu ar fi vorba despre exercitarea dreptului la acțiune.
Invocare	– instanța <i>nu</i> poate invoca prescripția extintivă din oficiu (art. 2512 C.civ.).	– decăderea trebuie invocată <i>din oficiu</i> de instanță dacă termenul de decădere este <i>de ordine publică</i> [art. 2550 alin. (2) C.civ.].
Izvor	– termenele de prescripție extintivă sunt stabilite de <i>lege</i> , părțile având posibilitatea să le modifice în anumite condiții [art. 2515 alin. (3), (4), (5) C.civ.].	– termenele de decădere izvorăsc din <i>lege</i> sau din <i>voința părților</i> [art. 2545 alin. (1) C.civ.].
Suspendare	– cursul prescripției este susceptibil de a	– termenele de decădere nu sunt supuse

Deosebiri		
	Prescripția extinctivă	Decăderea
	fi <i>suspendat</i> (art. 2532 C.civ.).	suspendării decât în anumite împrejurări [art. 2548 alin. (1) și (2) C.civ.].
Înterupere	– cursul prescripției este susceptibil de a fi <i>întrerupt</i> (art. 2537 C.civ.).	– termenele de decădere nu sunt supuse întreruperii decât în anumite împrejurări [art. 2548 alin. (1) și (3) C.civ.].
Repunere în termen	– există posibilitatea de <i>repunere în termenul de prescripție</i> extinctivă (art. 2522 C.civ.).	– nu există posibilitatea de repunere în termenul de decădere, afară de cazul în care printr-o normă specială s-ar dispune altfel.
Renunțare	– se poate <i>renunța la prescripția extinctivă împlinită</i> sau la <i>beneficiul termenului scurs</i> pentru prescripția începută și neîmplinită (art. 2507 C.civ.).	– se poate <i>renunța</i> , după sau înainte de împlinirea termenului de decădere, dacă acesta a fost stabilit prin <i>contract</i> sau instituit printr-o <i>dispoziție legală</i> care ocrotește un <i>interes privat</i> [art. 2549 alin. (1) C.civ.]; – nu se poate renunța la termenele de decădere <i>de ordine publică</i> [art. 2549 alin. (2) C.civ.].
Asemănări		
<ul style="list-style-type: none"> – sunt sancțiuni de drept civil; – au efect extinctiv; – presupun curgerea unor termene; – calculul termenelor se face după aceleași reguli. 		

VI. ASPECTE PARTICULARE

1. Dacă un termen a fost instituit prin lege sau prin voința părților (în acest din urmă caz, cu respectarea limitelor impuse de lege) pentru exercitarea dreptului la acțiune (exercitarea unei acțiuni în justiție) sau în legătură cu aceasta și nu s-a prevăzut că nerespectarea lui atrage pierderea dreptului subiectiv sau împiedicarea efectuării unui act unilateral, atunci *trebuie calificat ca termen de prescripție extinctivă*.

2. În schimb, termenul care nu privește exercitarea dreptului la acțiune (exercitarea unei acțiuni în justiție) nu poate fi calificat ca termen de prescripție extinctivă, ci ca termen de decădere (desigur, afară de cazul când ar fi un termen ca modalitate a actului juridic). În mod excepțional, exercitarea dreptului trebuie făcută în termenul de prescripție extinctivă, deși nu este vorba de introducerea unei acțiuni în justiție, în cazul prevăzut de art. 1552 alin. (2) C.civ., conform căruia declarația de rezoluțiune sau de reziliere unilaterală trebuie făcută în termenul de prescripție prevăzut de lege pentru acțiunea în rezoluțiune sau reziliere.